

**ANALI ZAVODA ZA
POVIJESNE ZNANOSTI
HRVATSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI
U DUBROVNIKU,
SVEZAK XLIII, ZAGREB-DUBROVNIK
2005.**

Najnoviji svezak Anala na 303 stranice donosi 11 izvornih znanstvenih članka, te 10 tekstova u uvijek bogatoj rubrici Osvrti i kritike.

Rad Slavice Stojan *Autentični stanovnici Držićeva Njarnjas-grada* (9-40) sažetak je arhivskog istraživanja što temeljem zapisnika Kaznenog suda Dubrovačke Republike dokazuje kako dramski likovi velikog komediografa imaju svoje parnjake u stvarnim stanovnicima onodobnog Dubrovnika. Ovaj nalaz od nemala je značaja za interpretaciju Držićevog autorskog postupka, ali i značajan prilog poznavanju povijesti svakodnevnice Dubrovnika 16. stoljeća.

Nenad Vekarić u raspravi *Lastovski pobunjenici 1602. godine* (43-71) nudi novo motrište na sagledavanje uzroka jedne od opasnijih vanjskopolitičkih kriza u povijesti dubrovačke države. Polazište je kako izvorište valja prepoznati u formiranju otočke oligarhije, koja u nastojanju zadržavanja postignutih pozicija nasuprot dubrovačkom pokušaju eliminacije dijela autonomnih prava, uspijeva instrumentalizirati Mletačku Republiku. Ipak, konačni ishod pobune odražava važnost Lastova u vanjskim politikama obiju republika.

Pavo Knezović prilaže rad *Dubrovačka Gospina svetišta 17. stoljeća prema atlasu Marianus W.Gumpfenberga* (75-

92). Atlas je izdan u Ingolstadtu 1657/9. Popisuje 1200 marijanskih svetišta, a opisuje stotinu najvećih najslavnijih. Među njima su i tri dubrovačka, jedina sa hrvatskog povijesnog prostora, što autor pojašnjava okolnostima kandijskog rata. U prilogu se donose opisi dubrovačkih svetišta, ali i grafike kopija Gospinih zavjetnih slika. Kod procjene vrijednosti ovih izvora imati je na umu kako nastaju prije velike trešnje iz 1667. godine.

Sukobi oko ostavštine Luke Zamagne i spor Republike s Malom braćom (93-128) Relje Seferovića rasprava je što razlaže genezu jednog sukoba koji, u napetim vremenima nakon velike trešnje, raste od obiteljskog ostavinskog prijepora, do sukoba više vlasteoskih rodova, te kulminira rasprom među Republikom i dubrovačkim franjevcima pred papinstvom. Zaključci su od značaja za historiografsko poznavanje složenih odnosa crkve i države u Dubrovniku posljednjih desetljeća 17. stoljeća.

Piotr Żurek objavljuje rad *Knez Adam Jerzy Czartoryski i plan balkanske federacije (1804-1806)*, (129-138), koji tretira razloge nastanka i početka realizacije ovog političkog plana, te značaja djelovanja admirala ruske carske flote Senjavina uz istočnojadransku obalu u vezi s njim.

Šime Peričić donosi *Prilog poznavanju Stonske solane* (139-163). gdje izlaže njezinu djelatnost do 2. svjetskog rata. Temeljem raspoloživih izvora i literature razlažu se načini proizvodnje soli, nastoji kvantificirati proizvodnju, opisati organizaciju i uvjete rada, te prodaju. Ocjenjuje se značaj djelovanja solane za lokalnu zajednicu, ali i za državni proračun Dubrovačke Republike.

Mlinovi na rijeci Ljutoj u Konavlima (165-176) naslovljeno je istraživanje Nika Kapetanića. Radi se o povijesnom pregledu mlinarstva u Konavlima u rasponu od ulaska Konavala u sastav Dubrovačke Republike do u 20. stoljeće.

Patricija Veramenta-Paviša objavljuje rad *Golubarda u Čelopecima* (177-197), gdje izlaže o rečenom golubarniku kao o jedinstvenom sačuvanom primjerku gospodarske arhitekture iz renesansnog vremena. Predlaže moguću promatračko-dojavnu funkciju golubarde u sigurnosnom sustavu Republike.

Irvin Lukežić u radu *Neostvoreni projekt riječkih preporodnih novina* (199-222) podsjeća na zaboravljenog preporoditelja Frana Mata Kovačevića i njegove zamisli, te upozorava na Lukežićevu korespondenciju s Antunom Kaznačićem i Ivanom Augustom Kaznačićem iz Dubrovnika.

Dobrotski kapetan Pavao Đurov Kamenarović (1696-1787), (223-245), jedan od najuglednijih Bokelja 18. stoljeća, tema je Lovorke Čoralić. Pristupa joj korištenjem građe kotorskog arhiva i Arhiva bratovštine Sv. Jurja i Tripuna u Veneciji. Objavljuje i prijepis njegove oporuke i kodicila.

Novi podaci o romanistici Eleni Eberwein-Dabcovich (247-262) plod su istraživanja Žarka Muljačića. Upozoravaju nas na podrijetlo i sudbinu kod nas inače slabo poznate znanstvenice, koja ne izaziva interes samo svojim studijama o romanskim književnostima, nego i hrabrim stavom unutar sveučilišne zajednice u vrijeme nacizma.

Ivica Prlander

ODLUKE DUBROVAČKIH VIJEĆA 1390-1392, MONUMENTA HISTORICA RAGUSINA

KNJ. 6, HAZU ZAVOD ZA POVIJESNE ZNANOSTI U DUBROVNIKU, ZAGREB
– DUBROVNIK 2005., PRIPREMILI
NELLA LONZA I ZDRAVKO ŠUNDRICA

Istraživanje dubrovačke srednjovjekovne povijesti, ali i povijesti susjednih zemalja, s obziroma naučestalost upotrebe, zapravo je nezamislivo bez dragocjenih obavijesti što ih daju odluke vijeća (reformationes), Velikog, Malog i Umoljenih. Drži se kako se negdje potkraj XIII. stoljeća napušta praksa njihovog bilježenja na listine, te se počinju upisivati u knjige. Odluke su nam sačuvane od 1301., ali ne bez praznina u slijedu. Sve do XVIII. stoljeća, uz svega dva izuzetka, upisuju se latinskim jezikom.

Temeljem Tkalčićevih i Gelcichevih prijepisa najstarije knjige odluka (1301-1306; 1311-1314; 1318-1320; 1322-1333; 1366; 1343-1352; 1356-1367; 1378-1379) publicirane su još krajem XIX. stoljeća u seriji Monumenta Ragusina JAZU. Nakon polustoljetne stanke, pedesetih godina XX. stoljeća, projekt izdavanja odluka vijeća nastavljaju Mihajlo Dinić i SANU. Objavljuju se odluke vijeća do kraja 1389. godine (Odluke veća Dubrovačke Republike I i II; M. Dinić, Iz dubrovačkog arhiva, I). Na taj način je, doduše ne uvijek s istom pouzdanosti, bilo pokriveno razdoblje do 1390. godine.

Usljedila je ponovno polustoljetna stanka. Sada se ovaj iznimno vrijedan projekt nastavlja pod okriljem HAZU.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LVIII
Zagreb 2005.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LVIII, str. 1-244, Zagreb 2005.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša

Mirjana Gross

Tvrtko Jakovina

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje.

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb